ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce J. D., proti žalované České správě sociálního zabezpečení, Křížová 25, 225 08 Praha 5, v řízení o žalobě proti rozhodnutí ze dne 26. 6. 2002,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení

III. Žalované se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

Napadeným rozhodnutím zamítla žalovaná žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce podle procesních předpisů účinných do konce roku 2002 opravný prostředek, který byl předložen Vrchnímu soudu v Praze v srpnu 2002; po provedení přípravných úkonů však již tento soud o věci samé nerozhodl; podle přechodných ustanovení k reformě správního soudnictví byla věc předána Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení řízení (§ 129 odst. 2 a § 132 soudního řádu správního). Nejvyšší správní soud proto poté v řízení pokračoval, jako by byla podána žaloba proti správnímu rozhodnutí, a protože žádný z účastníků netrval na nařízení jednání, rozhodl o věci bez toho, aby jednání nařizoval.

Podstatou námitky žalobce je tvrzení, že nárok na jednorázovou částku je dán, i když žalobce nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody, ale ve vazbě (27. 8. 1949 až 27. 12. 1949 a následně v táboře nucených prací (TNP, 28. 12. 1949 až 26. 1. 1950). V opravném

prostředku žalobce naznačil, že to bylo způsobeno tím, že v chaosu na přelomu let 1949 a 1950 bylo takové množství postižených osob, že namísto soudu byl z vazby přímo převeden do TNP. Byl tedy vězněn celkem 5 měsíců a má za to, že by měl jednorázovou částku obdržet.

Žalobce se ale mýlí.

Nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky zákon č. 261/2001 Sb. váže na současné splnění tří podmínek; musí být splněna podmínka občanství České republiky, dále to, že občan byl na základě rozhodnutí vězněn v době mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 a konečně též podmínka, že rozhodnutí o jeho věznění bylo zcela nebo z části zrušeno buď podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu.

Z důkazů, které byly v řízení soustředěny, je zřejmé, že třetí podmínku žalobce nesplňuje. Ze spisů je zřejmé, že žalobce byl ve vazbě po dobu čtyř měsíců a že na vazbu bezprostředně navázalo umístění do tábora nucených prací; netvrdí však ani nedokládá, že by byl odsouzen soudem. Odsouzení soudem je tu však podmínkou vzniku nároku.

Podle zákona č. 119/1990 Sb. byla jednak přímo ze zákona zrušena pravomocná soudní rozhodnutí vyhlášená v době od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, týkající se skutků vymezených v § 2 odst. 1; dále mohl soud v přezkumném řízení zrušit odsuzující soudní rozhodnutí v případech vypočtených v § 4 a konečně přicházelo do úvahy i zrušení některých dalších soudních rozhodnutí podle § 20 až 22b zákona. Zákon č. 198/1993 Sb. pak umožnil v ustanovení § 6 soudu na návrh zrušit nebo zmírnit trest uložený za trestný čin, na který se nevztahovala rehabilitace podle zákona č. 119/1990 Sb., prokáže-li se během řízení, že jednání odsouzeného směřovalo k ochraně základních lidských a občanských práv a svobod ne zjevně nepřiměřenými prostředky.

Za vykonanou vazbu, která neskončila odsuzujícím (a v rehabilitačním řízení zrušeným rozsudkem) proto nelze nárok (podle zákona č. 261/2001 Sb.) přiznat.

O zařazení do tábora nucené práce a o době trvání pobytu v něm (podle zákona č. 247/1948 Sb., o táborech nucené práce), rozhodovaly tříčlenné komise jmenované krajskými národními výbory; rozhodnutí těchto komisí byla rozhodnutími správních orgánů, výrokem exekutivy a nikoli soudů (justice); ani zde nemohlo tak přicházet do úvahy jejich zrušení soudy podle zákona č. 119/1990 Sb. nebo podle zákona č. 198/1993 Sb.

Protože zařazení do tábora nucené práce nebylo (právně) trestem, uloženým za trestný čin (i když v některých případech mohlo na soudní odsouzení následně navazovat), nemohlo být rozhodnutí o zařazení do tábora nucené práce ani podle zákona č. 198/1993 Sb. zrušeno a žalobce to ani netvrdí. Rozhodnutí o zařazení do tábora nucených prací vyslovená podle zákona č. 247/1948 Sb., o táborech nucené práce, byla ovšem zrušena ze zákona již dříve, a to ustanovením § 17 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, který současně založil nárok takto postižených osob na peněžní náhradu za pobyt v TNP. Zrušení rozhodnutí o zařazení do TNP podle zákona č. 87/1991 Sb. ale není splněním podmínky podle zákona č. 261/2001 Sb. Je vhodné dodat,

že náhrady za pobyt v táborech nucených prací jsou upraveny nařízením vlády č. 165/1997 Sb., u vojenských táborů nucených prací nařízením vlády č. 102/2002 Sb.

Z vyložených důvodů proto soud dospěl k závěru, že žalovaná o žádosti za přiznání jednorázové částky rozhodla správně a žalobu proto zamítl.

Žalobce neměl v řízení úspěch a právo na náhradu nákladů řízení mu proto nenáleží (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Žalované podle obsahu spisu náklady řízení nevznikly a ani jejich náhradu nepožadovala.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 21. srpna 2003

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu